

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

Αθήνα, 9-12-2021

Αριθμ. Πρωτ.: 114

**ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ
ΜΕ ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ**

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17
Ταχ. Κώδικας : 104 33
Πληροφορίες : Ελένη Παπουδάκη
Τηλέφωνο : 210-8208822
E-mail: epapoudaki@moh.gov.gr

ΠΡΟΣ :

**1.Γενική Δ/ση Υπηρεσιών Υγείας,
Υπουργείο Υγείας
2. Δήμο Αλίμου
Γραφείο Δημάρχου
Αριστοτέλους 53,
Τ.Κ. 17455, Άλιμος
3. κ. *****

**4. Πλόες ΕΨΥΜΕ
Επιστημονικά Υπεύθυνη,
κα Ελεονώρα Γκουσιάρη
Τσουκανέλη 7,
17455 -Άλιμος**

**Κοιν. Συνήγορο του Πολίτη,
Βοηθό Συνήγορο του Πολίτη για
τα Δικαιώματα του Παιδιού
κα Θεώνη Κουφονικολάκου,
Ειδική Επιστήμονα
κα Σαμάνθα Στρατιδάκη
Χαλκοκονδύλη 17, 10432 Αθήνα**

**ΘΕΜΑ: Διερεύνηση καταγγελιών του Δήμου Αλίμου και πολιτών Αλίμου
σχετικά με τη λειτουργία της Δομής «ΠΛΟΕΣ» ΕΨΥΜΕ**

Σχετ.:1) αρ. πρωτ. Γ3β/Γ.Π./ΕΜΠ.οικ. 3529/10/09/2020 «Διαβίβαση καταγγελίας» Δ/νση Ψυχικής Υγείας

2) Το αρ. πρωτ.ΓΔ1268/12-08-2020 έγγραφο του Δήμου Αλίμου «Λειτουργία της δομής «ΠΛΟΕΣ ΕΨΥΜΕ» σε κτίριο που έχει παραχωρηθεί από το ΕΚΚΑ».

3) Η αρ. πρωτ. ΕΜΠ 3487/8-9-2020 καταγγελία πολιτών προς το Δήμο Αλίμου

4) Το αρ. πρωτ. 51/09.02.2021 «Απάντηση στο με Αρ.Πρωτ. 5-15/01/2021 έγγραφο της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές με θέμα «Λειτουργία της Δομής ΠΛΟΕΣ ΕΨΥΜΕ» και Ενημερωτικό Σημείωμα

Η Ειδική Επιτροπή Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της πραγματοποίησε διερεύνηση των καταγγελιών α) του Δήμου Αλίμου με θέμα «Λειτουργία της Δομής ΠΛΟΕΣ ΕΨΥΜΕ σε κτίριο που έχει παραχωρηθεί από το ΕΚΚΑ» για τη φιλοξενία εφήβων με ψυχικές διαταραχές (αρρένων και θηλέων) και β) της σχετικής καταγγελίας πολιτών προς το Δήμο Αλίμου.

Στις εν λόγω καταγγελίες, μεταξύ άλλων, αναφέρονται ότι

1. «Ορισμένα εκ των φιλοξενουμένων παιδιών έχουν σοβαρές ψυχικές διαταραχές και ως εκ τούτου δεν θα έπρεπε εξ αρχής να γίνουν δεκτά στη δομή αυτή».
2. Οι υπεύθυνοι της δομής «δεν μπορούν να τα περιορίσουν με τέτοιο τρόπο ώστε να μην υπάρχει όχληση των περιοίκων»
3. Υπάρχουν συμβάντα διαταρακτικών και παραβατικών συμπεριφορών,
4. Το προσωπικό πρέπει να αυξηθεί.
5. «Ο προαύλιος χώρος δεν επαρκεί για το σύνολο των εφήβων ενώ υπάρχει ανάγκη πρόσθετων εργασιών και επισκευών» του κτιρίου. Η δομή βρίσκεται εντός του πυκνού αστικού ιστού και για αυτό το λόγο να μεταφερθεί αλλού.

Η Ειδική Επιτροπή προκειμένου να διερευνήσει τα αναφερόμενα θέματα στις καταγγελίες α) ζήτησε με το αρ. πρωτ. 5/15-1-2021 έγγραφό της και έλαβε με το από 9-2-2021 γραπτή ενημέρωση από την Επιστημονικά Υπεύθυνη της Δομής, Ψυχολόγο, κα Ελεωνόρα Γκουσιάρη, β) συζήτησε τηλεφωνικά με την Κοινωνική Υπηρεσία του Ξενώνα Α' του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης του φορέα «Πλόες» -

Ε.ΨΥ.ΜΕ και έλαβε στη συνέχεια ενημερωτικό σημείωμα με πρόσθετες πληροφορίες και στοιχεία.

Ιστορικό

Οι Ξενώνες Φιλοξενίας Εφήβων Α και Β του φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ» (ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα) τέθηκαν σε πλήρη λειτουργία τον Ιανουάριο του 2020, μετά την παραχώρηση του κτιρίου στον Άλιμο από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ).

Αποτελούν Ξενώνες βραχείας διάρκειας παραμονής, υψηλού βαθμού φροντίδας και λειτουργούν σε 24ωρη βάση. Σκοπός τους είναι η φιλοξενία 20 εφήβων σε πλήρη ανάπτυξη, αγοριών και κοριτσιών, ηλικίας 12-18 ετών και η διαμόρφωση ενός σταθερού πλαισίου, ικανού να καλύπτει ψυχολογικές, μαθησιακές, παιδαγωγικές ανάγκες των εφήβων, να ενισχύει την ανάπτυξη των ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων τους, να προάγει την ατομικότητα και τη μοναδικότητα του καθενός, χωρίς να τον αποκόπτει από την οικογένεια και το κοινωνικό τους περιβάλλον. Στους Ξενώνες διαβιούν έφηβοι με ψυχοκοινωνικά προβλήματα, ενώ αντενδείκνυται η ένταξη εφήβων που αντιμετωπίζουν σοβαρές ψυχικές διαταραχές, μέτρια και σοβαρή νοητική καθυστέρηση και διαταραχή του αυτισμού, ενεργές εξαρτήσεις (όχι περιστασιακή χρήση ουσιών) ή εφήβων που έχουν προηγούμενη ποινική καταδίκη (Εγγραφο Δ/νσης Ψυχικής Υγείας, Αριθμ. Πρωτ.: Γ3β/Γ.Π.οικ.53523/17-07-2019)

Οι έφηβοι/ες μεταφέρθηκαν κατόπιν Εισαγγελικής παραγγελίας από Νοσοκομειακές Μονάδες Παίδων Αττικής (Παίδων «Αγία Σοφία», Παίδων «Π.&Α. Κυριακού» και Παίδων Πεντέλης) ή άλλες μονάδες ακατάλληλες για τη διαβίωση και διαμονή ενός εφήβου/παιδιού, δεν είχαν ανάγκη νοσοκομειακής φροντίδας, σωματικής ή ψυχικής, αλλά είχαν εγκαταλειφθεί και παρέμεναν εκεί για σοβαρούς οικογενειακούς και κοινωνικούς λόγους.

Η ένταξη των εφήβων ακολούθησε τις διαδικασίες της με Αρ.Πρωτ. Γ3α,β/Γ.Π.οικ.96899/12-12-2018 Εγκυκλίου «Διαδικασία Μετάβασης Ψυχικά Ασθενών σε Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης», που τροποποιήθηκε με την Αρ.Πρωτ. Γ3α,β/Γ.Π.οικ.131/4-1-2021. Σύμφωνα με τις διατάξεις της εγκυκλίου, η στεγαστική μονάδα υποδοχής δεν είχε τη δυνατότητα να αρνηθεί την ένταξη εφήβων

που είχαν εγκριθεί από τη σχετική επιτροπή, ενώ επανεξέταση του αιτήματος για μετάβαση σε άλλη δομή επιτρεπόταν μόνο μετά την παρέλευση τριμήνου.

Το προσωπικό εκάστου Ξενώνα είναι 14 άτομα (Άδειες Ίδρυσης), ενώ με την υπ. αριθμ Γ3β/Γ.Π./οικ.90775/24-12-2019 Εγκύκλιο *«Προσδιορισμός αναλογίας εργαζομένων/ωφελομένων ανά τύπο Μονάδας Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης των Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα»* είναι (1/2). Σε συνέχεια των οχλήσεων των γειτόνων, η Δ/νση Ψυχικής Υγείας με το υπ. αριθμ Γ3/ΓΠ Οικ 53523/17-7-2019 έγγραφό της *«Σχετικά με την ανάπτυξη μονάδων ψυχικής υγείας (Ξενώνες βραχείας παραμονής, Κέντρο Ημέρας) για εφήβους και ανηλίκους με ψυχοκοινωνικά προβλήματα»*, αποφάσισε τη δημιουργία κινητού κλιμάκιου επαγγελματιών του Κέντρου Ημέρας του φορέα *«ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ»*, για να συνεπικουρεί, μεταξύ άλλων, τους Ξενώνες στη φροντίδα των εφήβων. Οι έφηβοι εγγράφονται και φοιτούν σε σχολεία της περιοχής και συμμετέχουν σε διάφορες δραστηριότητες. Ο απώτερος στόχος είναι «α) Επιστροφή στη βιολογική οικογένεια, β) Τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια και γ) Ενηλικίωση, αυτονόμηση».

Διαπιστώσεις

Η Ειδική Επιτροπή διαπίστωσε ως προς τα υποστηριζόμενα από τους καταγγέλλοντες τα εξής:

- 1. Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι «Ορισμένα εκ των φιλοξενούμενων παιδιών έχουν σοβαρές ψυχικές διαταραχές και ως εκ τούτου δεν θα έπρεπε εξ αρχής να γίνουν δεκτά στη δομή αυτή», προτείνοντας «την απομάκρυνση από τη δομή των περιστατικών με σοβαρές ψυχικές διαταραχές και τη μετακίνηση των παιδιών αυτών σε κατάλληλη για αυτά δομή»**

Οι Ξενώνες Εφήβων Α και Β του φορέα *«ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ»* ιδρύθηκαν βάσει των άρθρων 9 παρ 1 και 11 του Ν. 2716/1999 και της κοινής Υπ. Απόφασης αριθμ. Α3α/οικ.876 (ΦΕΚ 661/Β'/2000) όπως ισχύει, καθώς και της Υπ. Απόφασης αριθμ. Γ3β/οικ.63439/2017 (ΦΕΚ 2932/Β'/25-08-2017) όπως ισχύει. Διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα ίδρυσης (Άδειες σκοπιμότητας και ίδρυσης) και βρίσκονται

υπό την εποπτεία και έλεγχο του Υπουργείου Υγείας, της 2^{ης} Υ.ΠΕ και του 4^{ου} Τομέα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, ενώ είναι υπό έκδοση οι άδειες λειτουργίας. Οι Ξενώνες δεν συνιστούν φιλανθρωπικές μονάδες, αλλά Μονάδες Ψυχικής Υγείας και σε αυτούς προέχει η αξιοπρεπής διαβίωση και ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και ένταξη των εφήβων. Οι έφηβοι δεν χρήζουν νοσηλείας, αλλά αντιμετώπιση των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων τους λόγω του βεβαρημένου ιστορικού τους, εφόσον είχαν εγκαταλειφθεί από την οικογένειά τους και παρέμεναν σε Νοσοκομεία Παίδων για λόγους ανθρωπιστικούς. Προφανώς, ο παραπάνω ισχυρισμός των καταγγελλόντων αφορά την ανήλικη *** που παρουσίασε σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας. Η Υπεύθυνη του Ξενώνα σε δύο αναφορές προς την Υγειονομική Περιφέρεια (στις 4-8-2020 και στις 16-9-2020) υπέβαλε αίτημα για τη μετάβαση της ανήλικης *** σε καταλληλότερη δομή του συστήματος ψυχικής υγείας και στις 9-11-2020 ολοκληρώθηκε η μετάβασή της σε Μονάδα Ψυχικής Υγείας του ΓΝ Σισμανόγλειου, ενώ παράλληλα συνεχίζεται η υποστήριξή της μέσω της ομάδας του Κέντρου Ημέρας του φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ».

2. Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι οι υπεύθυνοι της δομής «δεν μπορούν να τα περιορίσουν με τέτοιο τρόπο ώστε να μην υπάρχει όχληση των περιοίκων».

Οι καταγγελίες των κατοίκων αναφέρονται σε περιστατικά διαταρακτικών και παραβατικών συμπεριφορών των εφήβων. Πέραν της διατάραξης κοινής ησυχίας, σε δύο περιπτώσεις υπήρξε παρέμβαση της αστυνομίας. Επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι τα καταγγελλόμενα συνέβησαν την περίοδο της πρώτης καραντίνας κατά της πανδημίας Covid-19. Αυτό το χρονικό διάστημα συνέπεσε με το αρχικό στάδιο λειτουργίας των Ξενώνων. Οι έφηβοι/παιδιά δεν μετέβαιναν στο σχολείο και δεν μπορούσαν να έχουν δραστηριότητες για εκτόνώσή τους λόγω των περιοριστικών μέτρων, οπότε είναι φυσικό να υπάρχει περισσότερος θόρυβος, όπως συνήθως συμβαίνει όταν βρίσκονται πολλά παιδιά σε ένα χώρο ή ενδεχομένως και το κτίριο δεν έχει καλή ηχομόνωση.

Πιο συγκεκριμένα, η εξέταση των καταγγελλόμενων «διαταρακτικών και παραβατικών» περιστατικών αφορά :

Α. διαπληκτισμό δύο ανηλίκων στην εφηβεία που έλαβε χώρα στις 9/5/2020. Ο ένας εξ αυτών δεν διέμενε πλέον στον Ξενώνα Α του φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ»,

καθώς με εισαγγελική εντολή είχε απομακρυνθεί από εκεί και ενταχθεί σε δομή ασυνόδευτων ανηλίκων, ενώ ο άλλος διέμενε στην όμορη Παιδόπολη του Αγίου Ανδρέα.

Ο διαπληκτισμός έλαβε χώρα στο προαύλιο του Ξενώνα Α, καθώς ο πρώην φιλοξενούμενος ανήλικος, επιχειρώντας να έρθει σε επαφή με τους εφήβους που είχε γνωρίσει κατά την παραμονή του εκεί, την επισκεπτόταν εκείνη την περίοδο εν αγνοία της δομής που τον φιλοξενούσε. Επίσης, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ουδέποτε βρέθηκε μαχαίρι πάνω στον εν λόγω ανήλικο. Οι αστυνομικοί εντόπισαν μαχαίρι σε σακίδιο του φίλου και συγκατοίκου του ανηλίκου από τη στεγαστική δομή προέλευσης, μαζί μάλιστα με υλικά και προϊόντα για πικ-νικ και όλα αυτά σε χώρο αρκετά μακριά από τις δομές, στην παραλία του Αλίμου, σύμφωνα με τις πληροφορίες του Α.Τ. Αλίμου.

Συνεπώς, το περιστατικό δεν αφορούσε φιλοξενούμενο του Ξενώνα Α του φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ». Παρά ταύτα, οι επαγγελματίες του φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ», κατά δήλωσή τους, ενεργώντας ευσυνείδητα έσπευσαν στο Τ.Α. Αλίμου με σκοπό να ενημερωθούν συγκεκριμένα, αλλά και να στηρίξουν τον ανήλικο σε συνεργασία με το φορέα που τον φιλοξενούσε.

Β. καταγγελίες για τη συμπεριφορά της ανήλικης *** (βλ παραπάνω). Η *** είχε κρίσεις λόγω δυσκολίας προσαρμογής της στο νέο περιβάλλον διαμονής της εξαιτίας σοβαρών προβλημάτων ψυχικής υγείας και ιδιαίτερα λόγω του βεβαρημένου ιστορικού παραμέλησής της σε συνάρτηση με την πίεση που προκάλεσαν τα μέτρα περιορισμού. Η ανήλικη υποστηριζόταν από εξωτερικό συνεργάτη του φορέα, ψυχίατρο παιδιών και εφήβων από το Μάιο του 2020, όταν και εμφάνισε τις πρώτες δυσκολίες, ενώ από την ένταξή της υποστηριζόταν σταθερά από επαγγελματίες ψυχικής υγείας του Ξενώνα (ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό και επισκέπτη υγείας).

Συμπληρωματικά και λόγω των γενικευμένων δυσκολιών που αντιμετώπιζε η ανήλικη ***, στις 10-7-2020 πραγματοποιήθηκε προγραμματισμένη νοσηλεία της στο παιδοψυχιατρικό τμήμα του Τζανείου νοσοκομείου, μετά από προσπάθεια δύο μηνών για την ανεύρεση κενής κλίνης.

Σε όλο αυτό το διάστημα, γινόταν συστηματική ενημέρωση της Εισαγγελίας Ανηλίκων Πειραιά, αλλά και της 1ης Υγειονομική Περιφέρειας, που περιέγραφαν τις δυσκολίες προσαρμογής της και στις περισσότερες περιπτώσεις αφορούσαν σε

περιστατικά φυγής. Στις δύο αναφορές προς την Υγειονομική Περιφέρεια (στις 4-8-2020 και στις 16-9-2020) έγινε αίτημα για τη μετάβαση της ανήλικης σε καταλληλότερη δομή του συστήματος ψυχικής υγείας. Στις 9-11-2020 ολοκληρώθηκε η μετάβαση της ανήλικης σε στεγαστική δομή ψυχικής υγείας του ΓΝ Σισμανόγλειου, ενώ έκτοτε συνεχίζεται η υποστήριξή της μέσω της ομάδας του Κέντρου Ημέρας «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ».

Συνεπώς, όσον αφορά την περίπτωση της ανήλικης ***, η οποία ενοχλούσε τους γείτονες με τις κρίσεις της και τα συμπτώματα της νόσου της, διέτρεχε μάλλον περισσότερο κίνδυνο η ίδια λόγω των τάσεων φυγής παρά οι τρίτοι, μεταφέρθηκε σε άλλη δομή με μέριμνα του φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ». Όμως, γεννά σοβαρά ερωτήματα αν οι γείτονες ενήργησαν χωρίς καμία ανοχή και στιγματιστικά απέναντι σε μια μικρής ηλικίας ανήλικη που είχε ανάγκη ψυχιατρικής φροντίδας και υποστήριξης.

3. Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι «Το προσωπικό πρέπει να αυξηθεί» με ταυτόχρονη «μείωση του συνολικού αριθμού παιδιών»

Το προσωπικό εκάστου Ξενώνα είναι 14 άτομα: Ψυχολόγος, Κοινωνική Λειτουργός, Διοικητικός, Ειδική Παιδαγωγός και 10 επαγγελματίες φροντίδας σε κυκλικές και κυλιόμενες βάρδιες (στους οποίους συμπεριλαμβάνονται επαγγελματίες γενικών καθηκόντων και οδηγός) που καλύπτουν τρεις βάρδιες 07:00 - 15:00, 15:00 - 11:00, 11:00 - 07:00 (Άδειες Ίδρυσης και Ενημερωτικό Σημείωμα Επιστ. Υπεύθυνης), ενώ με την υπ. αριθμ Γ3β/Γ.Π./οικ.90775/24-12-2019 Εγκύκλιο «Προσδιορισμός αναλογίας εργαζομένων/ωφελομένων ανά τύπο Μονάδας Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης των Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα» είναι (1/2). Σε συνέχεια των οχλήσεων των γειτόνων, η Δ/ση Ψυχικής Υγείας με το υπ. αριθμ Γ3/ΓΠ Οικ 53523/17-7-2019 έγγραφό της «Σχετικά με την ανάπτυξη μονάδων ψυχικής υγείας (Ξενώνες βραχείας παραμονής, Κέντρο Ημέρας) για εφήβους και ανηλίκους με ψυχοκοινωνικά προβλήματα», αποφάσισε τη δημιουργία κινητού κλιμάκιου επαγγελματιών του Κέντρου Ημέρας του φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ», που συνεπικουρεί και στη φροντίδα των εφήβων στους Ξενώνες.

4. Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι α) «Ανήλিকা της δομής βγαίνουν στους γύρω δρόμους όπου βρίζουν ή κλαίνε μόνα τους στη μέση του δρόμου και με

καθυστερημένη παρέμβαση βγαίνουν οι υπεύθυνοι και τα συνοδεύουν εντός της δομής.», και β) «Τα περισσότερα από τα ανήλικα κυκλοφορούν πολλές φορές χωρίς συνοδεία στους δρόμους ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις όπου απρόκλητα έχουν επιτεθεί λεκτικά σε γείτονες.»

α) Αφορμή έδωσε ένα περιστατικό εφήβου που παρέμενε πεισματικά στη μέση του δρόμου, ωστόσο υπήρξε άμεση ενασχόληση κοινωνικού λειτουργού του Ξενώνα, άλλωστε ο χειρισμός της περίπτωσης είχε σχολιαστεί θετικά από τους ίδιους τους γείτονες στη δια ζώσης συνάντηση που είχε πραγματοποιηθεί στο γραφείο της Αντιδημάρχου του Δήμου Αλίμου.

β) Σύμφωνα με τους κανόνες που εφαρμόζονται στους Ξενώνες, υπάρχουν συγκεκριμένες ώρες και ημέρες εξόδου για εφήβους από 15 ετών και άνω, ενώ για τους μικρότερους σε ηλικία η έξοδος επιτρέπεται μόνο με συνοδεία του προσωπικού.

Σε εξαιρετικές δε περιπτώσεις, αν τυχόν συμβεί κάποιος έφηβος να βρεθεί σε κρίση ή τραπεί σε φυγή ειδοποιείται πάντα η αστυνομία, ενώ στις περιπτώσεις εκδήλωσης βίαιου επεισοδίου γίνεται αναφορά στην αρμόδια Εισαγγελία ανηλίκων. Οι αναφορές και οι ενημερώσεις προς τις αρμόδιες Εισαγγελικές Αρχές σχετικά με τα περιστατικά βίας ή φυγών ακολουθούνται από οδηγίες ή εντολές των Εισαγγελέων για την υποχρεωτική συνοδεία των εφήβων στις εξωτερικές δράσεις από επαγγελματίες των Ξενώνων.

Επισημαίνεται πάντως ότι σύμφωνα με τις εμπειρίες των επαγγελματιών των Ξενώνων δεν έχουν υποπέσει στην αντίληψή τους περιστατικά απρόκλητης επίθεσης των εφήβων προς τους γείτονες, αλλά μάλλον το αντίστροφο (όπως οι περιπτώσεις σχολίων για τα παιδιά, για τα οποία έχει γίνει αναφορά συμβάντος στο τοπικό αστυνομικό τμήμα). Ωστόσο, έχουν παρατηρηθεί και ενέργειες εθελοντικής προσφοράς κατοίκων.

5. Όσον αφορά τους ισχυρισμούς, ότι α) «Ο προαύλιος χώρος δεν επαρκεί για το σύνολο των εφήβων ενώ υπάρχει ανάγκη πρόσθετων εργασιών και επισκευών», προτείνοντας «την εκτέλεση επισκευαστικών εργασιών», β) «Η κτιριακή εγκατάσταση της δομής είναι σε πυκνό αστικό ιστό και λόγω μικρών δρόμων και πρασιών, η απόσταση από τον εν λόγω θόρυβο είναι μικρή για όλη τη γειτονιά. Θα πρέπει να ελεγχθεί από τα αρμόδια τμήματα

του δήμου αν οι προδιαγραφές του κτιρίου πληρούν ακριβώς τις προδιαγραφές για να στεγαστούν άτομα με ειδικές ψυχικές ανάγκες.»

«Επίσης και με δεδομένη τη χρήση του κτιρίου όπου φιλοξενούνται αυτά τα παιδιά, σε μια τόσο πυκνοκατοικημένη περιοχή και με τις υπάρχουσες υπηρεσίες εποπτείας και φροντίδας ζητάμε τη μεσολάβηση του δήμου στους αρμόδιους φορείς ώστε να μεταφερθεί η δομή αλλού.»

Το κτίριο που στεγάζει τους Ξενώνες Εφήβων Α και Β του φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ» έχει παραχωρηθεί από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) τον Ιούλιο του 2019, ενώ τον Ιούλιο του 2021 έληξε η ισχύς του Μνημονίου Συνεργασίας.

Σύμφωνα με την ενημέρωση της Ειδικής Επιτροπής από το φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ», η πρόθεση τους ήταν να αναζητήσουν κατάλληλο κτίριο σε συνεργασία με τη Δ/ση Ψυχικής Υγείας με τις εξής προδιαγραφές :

«- Λειτουργία του κάθε ξενώνα (αγοριών και κοριτσιών) σε διακριτό κτίριο, με οικιακή διαρρύθμιση, με σκοπό τη διατήρηση των χαρακτηριστικών μιας δομής μικρής κλίμακας.

- Ύπαρξη μεγάλων κοινόχρηστων χώρων για τη δυνατότητα ανοικτών ομαδικών δράσεων και παρεμβάσεων.

- Αναζήτηση κτιρίων σε οικιστική περιοχή με σκοπό τη δικτύωση με την κοινότητα, αλλά και την υλοποίηση των στόχων ένταξης των εφήβων/παιδιών».

Ωστόσο, η αναζήτηση κατάλληλων κτιρίων για μετεγκατάσταση των Ξενώνων που να διαθέτουν τις απαραίτητες προδιαγραφές των Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης (ΜΨΑ) δεν κατέληξε μέχρι σήμερα σε θετικά αποτελέσματα. Συνεπώς η προσπάθεια της Δ/σης Ψυχικής Υγείας σε συνεργασία με το φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ» εστιάστηκε στην ανανέωση του Μνημονίου Συνεργασίας με τον ΕΚΚΑ και την επέκταση της παραμονής έως το Δεκέμβριο του 2022, με στόχο να βρεθεί «κατάλληλο κτίριο για τη μετεγκατάσταση του ενός εκ των δύο Ξενώνων.

Ιδιαίτερα κρίσιμο θέμα είναι αν το κτίριο πληροί τις ισχύουσες προδιαγραφές χώρων για την εγκατάσταση Ξενώνων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης. Όπως προκύπτει από σχετικό έγγραφο της 2^{ης} Υ.ΠΕ «*οι κτιριακές εγκαταστάσεις που στεγάζονται οι εν λόγω ξενώνες πληρούν τις ισχύουσες προδιαγραφές χώρων και είναι σε πολύ καλή κατάσταση*».

Η δε ακαταλληλότητα του κτιρίου, που δυσκόλευε την έκδοση πιστοποιητικού πυρασφάλειας για την έκδοση άδειας λειτουργίας, έγκειτο στις ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις (ανελκυστήρας και λεβητοστάσιο), για τις οποίες έχει γίνει ήδη μελέτη και έχουν ξεκινήσει οι διαδικασίες για τη μετεγκατάσταση των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων από τεχνικά συννεύρια.

6. Συμπεράσματα-Συστάσεις

Από την εξέταση των αναφορών (αρ. πρωτ.ΓΔ1268/12-08-2020 εγγράφου του Δήμου Αλίμου «Λειτουργία της δομής «ΠΛΟΕΣ ΕΨΥΜΕ» σε κτίριο που έχει παραχωρηθεί από το ΕΚΚΑ» και αρ. πρωτ. ΕΜΠ 3487/8-9-2020 συν/νης καταγγελίας πολιτών προς το Δήμο Αλίμου), κατά τη γνώμη της Ειδικής Επιτροπής, δεν προκύπτουν σημαντικά προβλήματα για τους κατοίκους του Δήμου Αλίμου από τους εφήβους/ες που φιλοξενούνται στους Ξενώνες Α και Β του φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ». Αντίθετα, η αρνητική και στιγματιστική στάση κατοίκων, «ο φόβος» απέναντι στους εφήβους, δημιουργεί εντάσεις και οδηγεί σε καταστάσεις διακριτικής μεταχείρισης και ενέργειες αποπομπής τους.

Οι έφηβοι/ες, που δεν έχουν οικογενειακό ή υποστηρικτικό περιβάλλον, έχουν δικαίωμα στην ψυχοκοινωνική αποκατάσταση, καθώς και τυγχάνουν της ειδικής φροντίδας του κράτους. Δικαιωματικά φιλοξενούνται στους Ξενώνες Α και Β του φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ» στον Άλιμο και λαμβάνουν σχετικές υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους και εκπαίδευσης. Οι Ξενώνες ορθά από την άποψη προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού (Σύμβαση για τα Δικαιώματα του παιδιού του ΟΗΕ και Σύνταγμα της Ελλάδας), αλλά και των σύγχρονων επιστημονικών απόψεων **ιδρύθηκαν με γνώμονα «το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού», ως εναλλακτική μορφή οικογενειακής διαβίωσης εντός του αστικού ιστού (του «πυκνού αστικού ιστού»), όπως κάθε κατοικία στη γειτονιά** και οι φιλοξενούμενοι έφηβοι/ες φροντίζονται θεραπευτικά και υποστηρίζονται κοινωνικά από κατάλληλους επαγγελματίες. Για τους εφήβους, οι Ξενώνες είναι το σπίτι τους και η γύρω περιοχή η γειτονιά τους. Έχουν το δικαίωμα, ανάλογα με την ηλικία τους, να κυκλοφορούν ελεύθεροι ή με συνοδεία, (κατά τους κανόνες των Ξενώνων), να πηγαίνουν σχολείο, να απολαμβάνουν καλή υγεία, να ψωνίζουν από τα συνοικιακά καταστήματα, να παίζουν στη γειτονιά, να

συναναστρέφονται συνομηλίκους τους, όπως κάθε έφηβος/παιδί και να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους στη ζωή.

Ασφαλώς, η σταθερή οριοθέτηση και συνεχής εποπτεία των εφήβων είναι απαραίτητη και προϋποθέτει **τη σωστή σύνθεση της πολυκλαδικής ομάδας, ορισμό προσώπου αναφοράς για κάθε έφηβο και επάρκεια αριθμού φροντιστών όλο το 24ωρο**, ενώ η εκδήλωση ψυχοπαθολογικών συμπτωμάτων σε φιλοξενούμενο έφηβο απαιτεί παιδοψυχιατρική αξιολόγηση και ενδεδειγμένη θεραπευτική αντιμετώπιση (όπως έγινε στην αναφερόμενη περίπτωση της ανήλικης ***). Ως εκ τούτου, οι επιτροπές μετάβασης των Υγειονομικών Περιφερειών θα πρέπει να διασφαλίζουν έγκαιρα ότι η ένταξη εφήβων που παρουσιάζουν σοβαρές ψυχικές διαταραχές γίνεται αποκλειστικά σε μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης κατάλληλα στελεχωμένες με εξειδικευμένο προσωπικό για να αποφεύγονται παρόμοια προβλήματα.

Επιπροσθέτως, οι έφηβοι με ιστορικό ψυχοκοινωνικών προβλημάτων αρκετές φορές εκδηλώνουν αντιδραστικές, εναντιωματικές ή και κάποιες φορές παραβατικές συμπεριφορές. Ωστόσο, οι εκδηλώσεις αυτές αντιμετωπίζονται με θεσμική οριοθέτηση και ψυχοκοινωνική θεραπευτική παρέμβαση και συχνά προϋποθέτουν συνεργασία με τις Δικαστικές Αρχές Ανηλίκων. Η παράλληλη **ενημέρωση/ευαισθητοποίηση των κατοίκων της γειτονιάς, αλλά και της ευρύτερης περιοχής του Δήμου από το φορέα «ΠΛΟΕΣ-ΕΨΥΜΕ» σε συνεργασία με το Δήμο Αλίμου παίζει καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη όχι μόνο του κεντρικού θεραπευτικού στόχου της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής και της ένταξης των εφήβων, αλλά και στην αρμονική συμβίωση όλων στην περιοχή.**

Η ίδρυση των Ξενώνων για Εφήβους με ψυχοκοινωνικά προβλήματα εντός του αστικού ιστού και της τοπικής κοινωνίας είναι επιβεβλημένη βάσει της αρχής της νομιμότητας της δράσης της διοίκησης, καθώς **τα δικαιώματα των παιδιών προστατεύονται από Διεθνείς Συμβάσεις, το Σύνταγμα και την Ειδική Νομοθεσία, αλλά και από τις πολιτικές ψυχικής υγείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της χώρας μας.** Είναι επίσης επιστημονικά ορθή η λειτουργία των Ξενώνων και σύμφωνη με τα διδάγματα της σύγχρονης ψυχιατρικής, ψυχολογίας και κοινωνικής εργασίας. Οι Δήμοι και η κοινωνία των πολιτών μπορούν από την πλευρά τους να συμβάλλουν στην αποκλιμάκωση εντάσεων και επίλυσης τυχόν προβλημάτων και να συνηγορήσουν προς το συμφέρον των εφήβων/παιδιών στο πλαίσιο της οφειλόμενης κοινωνικής αλληλεγγύης.

Συστάσεις

Η Ειδική Επιτροπή συστήνει :

- 1) Το σεβασμό και την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών/εφήβων, εμπράκτως, από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και την κοινωνία των πολιτών, με την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών, καταπολεμώντας τις διακρίσεις, το στίγμα και τον αποκλεισμό.
- 2) Την επιτάχυνση έκδοσης άδειας λειτουργίας των Ξενώνων Εφήβων Α και Β του φορέα «ΠΛΟΕΣ -ΕΨΥΜΕ» στον Άλιμο, παρότι οι Ξενώνες διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα και λειτουργούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας, της 2^{ης} Υ.ΠΕ και του 4^{ου} Τομέα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, καθώς και είναι σε συνεργασία με τις Δικαστικές Αρχές Ανηλίκων.
- 3) Την αύξηση των φροντιστών από 7 σε 10 άτομα ανά Ξενώνα, σύμφωνα με την εισήγηση της Επιστημονικά Υπεύθυνης, παρότι η παρούσα στελέχωσή τους πληροί «την ελάχιστη ενδεδειγμένη στελέχωση» σύμφωνα με την υπ. αριθμ Γ3β/Γ.Π./οικ.90775/24-12-2019 Εγκύκλιο *«Προσδιορισμός αναλογίας εργαζομένων/ωφελομενών ανά τύπο Μονάδας Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης των Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα»* είναι (1/2) και τις ενέργειες της Δ/νσης Ψυχικής Υγείας. Λόγω της πανδημίας Covid-19 και της εφαρμογής των αναγκαίων περιοριστικών μέτρων και των επιπτώσεών τους στην ψυχική υγεία, οι έφηβοι θα πρέπει ιδίως εντός των Ξενώνων να στρέφονται σε δραστηριότητες δημιουργικής απασχόλησης πλαισιωμένοι σε 24ωρη βάση από το προσωπικό, για την αποφυγή όχλησης των γειτόνων από τυχόν θορύβους, ιδιαίτερα κατά τις ώρες κοινής ησυχίας.
- 4) Τη λειτουργία του κάθε Ξενώνα (αγοριών και κοριτσιών) σε διακριτό κτίριο, καθώς και τη μέριμνα για την ύπαρξη μεγάλων κοινόχρηστων χώρων.
- 5) Την κάλυψη των προδιαγραφών της πυρασφάλειας του κτιρίου το συντομότερο δυνατό, τόσο για τους φιλοξενούμενους εφήβους όσο και για το προσωπικό των Ξενώνων Εφήβων Α και Β του φορέα «ΠΛΟΕΣ ΕΨΥΜΕ»,

ώστε να μπορούν να αντιμετωπιστούν τυχόν έκτακτες ανάγκες, όπως πυρκαγιά κ.ά. Η πυρασφάλεια δεν είναι απλώς μια βεβαίωση για την έκδοση άδειας λειτουργίας, αλλά ένα θέμα ουσίας για την ασφάλεια των εφήβων και του προσωπικού. Σε κάθε περίπτωση οι ξενώνες οφείλουν να πληρούν τις συγκεκριμένες κτιριακές προδιαγραφές, οι οποίες περιγράφονται αναλυτικά στην Υπ. Απόφαση 107931, 22/11/2013 για την «Επικαιροποίηση προδιαγραφών κτιριακής υποδομής Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης στα πλαίσια του προγράμματος Ψυχαργός».

Για την Ειδική Επιτροπή

Η Πρόεδρος

MARIA ΜΗΤΡΟΣΥΛΗ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

- 1. Γραφείο κας Υφυπουργού Υγείας,**
- 2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Υπηρεσιών Υγείας**
- 3. Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Υπηρεσιών Υγείας**
- 4. Δ/ση Ψυχικής Υγείας**
- 5. Αυτοτελές Τμήμα Προστασίας Δικαιωμάτων Ληπτών Υπηρεσιών Υγείας**

